Ontdekkingsfietstocht in Halen

Met alle weetjes over Halen, zijn landschap en zijn verleden
Met allerlei tips over wat er te smullen, te genieten en te bezichtigen valt

Neem gerust uw tijd voor deze fietstocht van ongeveer 30 km, die deels ook over het toeristisch fietsnetwerk loopt. Er zijn onderweg tal van haltes voorzien waar u even kan rusten of genieten van het landschap. Gebruik het plannetje in bijlage en volg de nummers (vetgedrukt).

We vertrekken aan B&B De Zilveren Helm **(1)** waarvan u ondertussen al alles weet, en gaan direct naar rechts tot we de Betzerbaan bereiken. Dit is een oude verbindingsweg die naar Geetbets loopt, vandaar de naam. We rijden deze baan naar rechts op en komen voorbij een herdenkingsmonument van de Slag der Zilveren Helm **(2).**

Vooraan ziet u een duivels figuur, het symbool van de legereenheid der Cyclisten (Zwarte Duivels genaamd). Het werd hier opgericht naar aanleiding van de 75ste verjaardag van de fameuze Slag in 1914 waarbij Belgische soldaten een overwinning boekten op de invallende Duitsers.

Even verderop is recent een herdenkingspark aangelegd door de Provincie Limburg. Hier staan als aandenken aan 100 jaar begin van de Eerste Wereldoorlog, versierde betonnen helmen (44 in totaal en dus voor elke Limburgse gemeente één). Let op dat u bij een bezoekje de schapen niet laat ontsnappen.
In de verte ziet u al de Mettenberg **(3)** liggen waar tijdens de bekende Slag der Zilveren Helmen de Belgische kanonnen stonden. In de buurt van deze heuvel zijn nog niet zo lang geleden een 10-tal windmolens geplaatst, die u onderweg vanuit alle mogelijke hoeken zullen aankijken.

Op de Mettenberg beschoten Belgische kanonnen de aanstormende Duitse troepen. Die dag in augustus 1914 vielen er hier in Halen een paar honderd doden. Het Belgische leger was hier toen een 3000-tal man sterk tegenover een overmacht van 6000 Duitse soldaten. De Belgische gesneuvelden werden op een soldatenkerkhof hier in de buurt begraven. Geniet van de mooie Mettenberg (hoogte ongeveer 40 m) met al zijn kleurtinten.

We passeren ook de IJzerbeek **(4),** die bij wateroverlast regelmatig Halen onder water zet. Sinds de bouw van een aantal wachtbekkens –u kunt er een merken aan uw linkerkant, de 44 helmen staan er middenin- zijn de grootste problemen ondertussen verholpen. De Halense ondergrond is nogal rijk aan ijzerzandsteen, vandaar de naam van de beek. We rijden verder de appelbomen voorbij, en kruisen **knooppunt 351**. We zitten op het fameuze fietsroutenetwerk, en we zullen onderweg nog dergelijke borden tegenkomen. We blijven de Betzerbaan volgen tot aan de kruising met een lange rechte baan, die we even naar links oversteken. We passeren de Ketelbeek. U ziet hier ook een oude hoeve liggen, Vogelsang **(5).** Merk het kruisvormig motief op in het dak, ook het jaartal ‘1642’ is terug te vinden in een van de daken.

Hoeve Vogelsang[1]

We rijden verder tot aan de Liebroekstraat die we rechts volgen tot we de baan Diest-Hasselt kunnen oversteken. Op de hoek ligt een veiling van gerechtsdeurwaarders. Wees voorzichtig bij het oversteken van deze drukke weg. We rijden deze baan naar links op, rijden verder tot we rechts een kerktoren zien. We rijden daar een klein straatje rechts in en passeren voorbij het kerkje **(6)** van Zelk met ernaast zijn leegstaande pastorie die momenteel gerestaureerd wordt. Zelk is van oudsher een gehucht van Halen. Let even op de 2 windmolens in de buurt, die daarnet nog wat kleiner leken!
We vervolgen onze weg tot aan het kruispunt met de Zelemstraat. Links zien we de oude hoeve het Zavelhof **(7)** liggen, we rijden echter naar rechts voorbij een boerderij.

Achter deze boerderij was vroeger de Zelkermolen gelegen –u ziet misschien in de verte het oude waterrad-. De Velpe die uit Halen-centrum komt, passeert hier.

We rijden onder de snelweg door (E314) en genieten even van de groene weilanden links. Aan onze rechterkant zal de Velpe even verderop uitmonden in de Demer. In de lente zijn de Demerboorden begroeid met gele oeverbloemen wat een pittoresk beeld geeft. Even opletten nu want we gaan een stuk helling opfietsen tot voorbij het Sint-Jansbergklooster **(8)** dat u op een hoogte rechts ziet verschijnen.

[1] https://beschermingen.onroerenderfgoed.be/

Dit klooster is tot aan Franse revolutie bewoond geweest door Kartuizermonniken. Nadien zijn er kasteelheren komen wonen, het is een tijdje ook een school geweest. Momenteel is het in privé-bezit en er worden tal van evenementen georganiseerd. Momenteel kan men tijdens het weekend een bezoekje brengen aan het domein en er iets nuttigen. Nog regelmatig worden er opgravingen uitgevoerd, recent heeft men hier het begin van een onderaardse gang ontdekt. De oude kapel heeft een tijd terug meegedaan aan een TV-wedstrijd rond restauratie van monumenten.

We vervolgen onze steile tocht tot het eerste straatje rechts, de Schomstraat. We rijden naar **knooppunt 315** en gaan naar rechts de Steenbergstraat in, voorbij de Donkelhoeve **(9).** Dit is een typisch landschap voor Zelem, een deelgemeente van Halen: Kempische zandgronden met bospartijen. Aan uw linkerkant zie je in de verte het kerkje van Zelem liggen. U passeert een informatiebord over de Sint-Jansberg en even verderop toch opletten en uw remmen testen want de weg gaat nu nogal fel bergafwaarts. Let toch op de mooie natuur hier! Wil u al even uitblazen, dan kan u dat seffens wanneer u 2 banken tegenkomt met een stenen tafel.

De Donkelhoeve die u net passeerde was het decor voor de hoeve van boer Coene uit de bekende TV-serie De heren van Zichem. En er was nog een verband met het dorpje Zelem uit de buurt: einde 19^{e} eeuw overleed er de plaatselijke pastoor die voordien jarenlang actief was geweest in Zichem. Het was naar deze pastoor dat Ernest Claes verwees toen hij zijn figuur van pastoor Munte neerschreef.

We rijden nog even verder tot aan het kruispunt met de Halense straat, aan de hoek is er een kapelletje (Moeder van Smarten) **(10).** We gaan hier naar rechts –richting Halen dus- en passeren na een tijdje de Goerebroekstraat. U mag zelf fantaseren bij deze naam en er een verklaring voor zoeken! We gaan onder de autosnelweg door en volgen het wegje links – richting knooppunt 314- dat meeloopt met de snelweg. We komen na een tijdje een weg rechts tegen, Kambergen. We zitten nu op het grondgebied van Linkhout (Lummen). Dit is een mooie, rustige weg die we in de bocht blijven volgen naar links voorbij een woning in Spaanse stijl (Casa Iberia) **(11).** We komen aan het kruispunt met de Linkhoutstraat en steken deze straat over en draaien de Beekstraat in.

We rusten even verderop uit aan **kruispunt 314.** Als je zin en tijd hebt kun je hier even naar links het fietspad volgen richting het Schulens meer, waar je op een terrasje kan genieten van het water en de omgeving.

We zitten hier middenin het gebied van het Schulens meer en de Demer met een paar zijrivieren. Het Schulens meer is een visrijk gebied waar in de zomer ook op gesurft wordt, zwemmen is er niet toegestaan. Het meer is kunstmatig ontstaan toen er grond werd uitgegraven voor de aanleg van de autosnelweg.

Zicht op het Schulens Meer

We gaan het fietspad verder richting 353, dus naar rechts ten opzichte van waar we kwamen. We komen aan een soort sluis en zien rechts van ons de wateroevers een bochtig parcours maken. Met wat geluk zie je er een reiger zitten die op visvangst is. We vervolgen de mooie weg langsheen de Demer tot we in de verte terug richting bewoonde wereld komen (Mosstraat). Hier naar links terug richting Halen-centrum. We passeren een waterzuiveringsstation en het industriepark. Hier bevindt zich onder andere een kaasfabriek, en het containerpark.
Even verderop ziet u het vroegere bedrijf Amcor (12) liggen, die verpakkingsmateriaal maakten.

Dit was een van de eerste bedrijven in Halen, opgericht door Jean Saels. Momenteel werken hier nog heel wat Halenaren. Alhoewel Halen een klein stadje is (8000 inwoners) mag het zich toch beroemen op een aantal bekende zonen, die er onder andere voor gezorgd hebben dat hier toch heel wat industrie is gekomen.

Aan de verkeerslichten zien we de Velpe onder de staatsbaan doorkomen en richting Zelk lopen, van waar we juist kwamen. We steken de baan over en zien de bekende Snuffelmarkt (13) liggen. Hier kan u voor elk wat wils vinden, van nagels en moeren, tot kledij, kampeergerief, speelgoed, antieke meubelen, tweedehandsmateriaal, verf, en noem maar op. We rijden langs de Snuffelmarkt verder het straatje in, langsheen de parking van de Aldi.

Hier liep vroeger een tramlijn die stopte aan het Hotel De Gouden Leeuw, even verderop gelegen op de hoek met de Zwarte Duivelsstraat. Dit hotel had een aantal gastenkamers en is al een tijdje uit het straatbeeld verdwenen. Bij het begin van onze tocht hebben we deze Zwarte Duivels nog tegengekomen. Heel wat straatnamen in Halen doen denken aan de Eerste Wereldoorlog.

We rijden naar links, tot aan de Gete, waar we even halt houden. De Gete is ook een van die rivieren die in de omgeving passeren. Het vele water dat Halen voorbij moet, zoekt soms zijn weg buiten de oevers met overstromingen tot gevolg. Aan de Getebrug stormden Duitse troepen in 1914 Halen binnen. Hier bevindt zich ook de Getemolen **(14),** vroeger ook een brouwerij. We passeren de bekende meubelwinkel Keldermans en nemen het kleine straatje dat rechts langsheen de winkel de velden inrijdt. Indien u zin hebt in een lekker ijsje, kan u even halthouden aan het Ijscafé en iets smullen hier vlak in de buurt.

Deze fietsweg gaat verder richting **knooppunt 353** en wordt door de schoolgaande jeugd gebruikt als fietsroute naar de scholen in het naburige Herk-de-Stad. Aan een aantal banken – hoeveel hebben we er onderweg nu al gehad? - gaan we rechts verder en passeren de toegangsweg tot het kasteel Landwijk **(15).**

Dit kasteel ligt op het grondbebied van Donk (deelgemeente van Herk-de-Stad) en is bewoond geweest door adellijke families. Na 1900 heeft het een ganse reeks bewoners van divers pluimage gekend: een kopergieterij, paters, een dokter, een rustoord voor vegetariërs –als u hier nog nooit van gehoord had, dan weet u het nu!- tot een weeshuis voor jongens. Het huidige kasteel is moeilijk te zien vanop de weg, en dateert van einde 18^{e} eeuw.

We gaan verder tussen de fruitbomen en passeren de Kleine Vennebeek. Links in de verte zien we de mooie kerktoren van Donk, het vroegere Kerstdorp omdat hier in de Kerstperiode een wondermooie versiering aan de huizen was aangebracht. We gaan aan de bocht verder naar rechts de akkers in naar **knooppunt 353** waar we rechts inslaan naar het bruggetje dat over de Gete gaat. Eens de Gete over, fietsen we fluitend naar links, de Holakenstraat. Wilt u struisvogels **(16)** zien, dan moet u eerst eventjes naar rechts. De beestjes worden er gekweekt om op ons bord terecht te komen. Als u aan de vegetariërs van daarnet denkt, is het misschien beter deze lekkernij te laten voor wat het is en onze route zoals gepland naar de Holakenstraat verder te zetten. In het voorjaar kan je op het einde van deze weg, een aantal jonge lammeren zien rondhuppelen.
We steken de drukke Ertsenrijk-baan over en gaan even verderop rechts de Corneliusstraat in. Kijk hier even achterom en je ziet de ingang van de Walenhoeve **(17).**

Dit gebouw dateert uit de tweede helft van de 19^{e} eeuw en werd inderdaad bewoond door mensen die uit Wallonië kwamen. Deze Waalse boer had daar een adellijke dame gered door haar op hol geslagen paard tot staan te brengen. Als beloning had ze hem de pacht van een boerderij in het veel verder gelegen Halen gegeven.

We gaan de eerste straat links, de Bosstraat in, die we blijven volgen tot we de oude spoorwegbedding Diest-Tienen tegenkomen, momenteel deel van het fietsroutenetwerk. We fietsen deze IJzeren weg naar rechts op en passeren onderweg de fruitbomen **(18)** van appelkweker Morren, de ontdekker van de Halense Jonagoredappel. We rijden deze rechte fietsweg verder tot de eerstvolgende kruising met terug de Corneliusstraat van daarnet en gaan hier links de Bloemendaalstraat in. Bloemendaal was een oud gehucht van Halen.
We passeren de Vossekotstraat en gaan in de bocht met het kapelletje naar rechts voorbij het Muiken. Even verderop terug links, naar **fietsknooppunt 355**. We passeren hier de voorgevel van de vroegere vrouwenabdij **(19)** uit de Middeleeuwen.

Wat je hier nog ziet –in privébezit- is het vroegere poortgebouw. Verderop stond vroeger een groot vrouwenklooster dat het spijtig genoeg ook moeten ontgelden heeft bij de Franse revolutie. In de grond moet hier nog heel wat terug te vinden zijn.

Verderop bevindt zich de houtzagerij Stroobants. De familie baat ook het lokale oorlogsmuseum uit, zeker een bezoekje waard. Aan **knooppunt 355** gaan we naar rechts, u ziet hier nog een oude omheining gemaakt uit takken en twijgen. We komen stilaan aan een van de meest idyllische plaatsjes uit Halen met de 17e eeuwse Rotemmolen **(20)** op de Velpe. Er is niet lang geleden een vissentrap in het water gebouwd, het waterrad is gerestaureerd net als het interieur van het molengebouw. Momenteel is de molen zelf niet te bezoeken.

De Velpe naast de Rotemmolen

We volgen deze kronkelende weg verder, voorbij de Holeikstraat, tot we de kruising met de Mannekenshaagstraat links inrijden. We zien stilaan in de verte enkele groene bospartijen opduiken, de restanten van het vroegere Holleput-bos en Zevenbunder-bos. We komen op grondgebied Loksbergen, momenteel een deelgemeente van Halen. De bossen zorgden er voor werkgelegenheid voor klompenmakers, ter plaatse 'kloenkmakers' genoemd. Aan uw rechterkant merkt u een kleine groentenmarkt op.
Aan een arduinen herdenkingsplaat gaan we recht de August Cuppensstraat in. Hier zien we een pas aangeplante boomgaard.

August Cuppens was een plaatselijke pastoor-dichter die vanuit zijn kerktoren de Slag der Zilveren Helmen had gadegeslagen. Hij maakte er een gedicht over en de naam Zilveren Helmen gaf hij toen hij de blinkende pinhelmen van de Duitsers in de verte zag blinken in de

zomerzon. Deze pastoor-dichter componeerde ook het Maria-lied 'Liefde gaf u duizend namen'.

De weg is hier terug nogal steil, we rijden even verderop links de Panovenstraat in. U zult merken dat dit een doolhof van straten is in een nog jonge woonwijk. Als u er in slaagt niet de doodlopende straten in te rijden, geraakt u er wel uit. Hier bevinden zich ook de restanten van de vroegere pannenbakkerij **(21).** U kan er een aantal machines nog zien staan. We passeren ook het plaatselijke chiro-lokaal.

Wanneer u de Panovenstraat bent uitgesukkeld –of vlot bent doorgereden- komt u aan het kruispunt met de Loksbergenstraat. In de verte ziet u de plaatselijke kerk liggen, we gaan echter naar links tot aan de T-splitsing en rijden hier naar rechts. We passeren hier het mooie streekmuseum **(22)** de Reinvoart waar u in het weekend in het oude herbergje kunt wegdromen in het verre verleden bij een Hagelands wijntje of bij een Halens bier. U mag hier gerust een tijdje verpozen, om dan uitgerust de rest van de tocht verder te zetten.

We gaan eerst links de Hagelandstraat in. We zitten hier inderdaad midden in het Hageland, met zijn heuvelruggen en wijngaardhellingen. Ook de fameuze holle wegen, situeren zich hier in de buurt. Deze zijn uitgehold in de heuvelruggen uit ijzerzandsteen doordat boeren er met hun karren steeds diepere voren in trokken. We rijden voorbij houtzagerij Brems, tot we onderweg een kapelletje tegen komen aan de Gebrandhofstraat. Hier slaan we in een haarspeldbocht de weg naar rechts in, dit is de Oude Leuvense baan, die ons terug richting Halen-centrum zal leiden.

Bekijk hier de iets hoger gelegen oude kapel, de Kluis van Reinrode genaamd **(23).**

De kapel dateert van einde 17^{e} eeuw en is tot aan de Franse revolutie bewoond geweest door een kloosterorde (de Karmelieten). Zij zorgden er onder andere voor opvang van krankzinnigen. Dit stimuleerde de plaatselijke pastoor om in 1858 een roman te schrijven over De Zot van de Kluis. Naar het schijnt zou er op de binnenmuren nog inkrassingen terug te vinden zijn van vroegere geesteszieke bewoners. Momenteel wordt de kapel gebruikt als een appelopslagplaats (privé-domein!).

We blijven de Oude Leuvense baan volgen en zien achter de velden aan onze rechterkant de kerk van Loksbergen liggen. We kruisen de Gemengde Brigadestraat en de Rozenstraat, en rijden tot aan de Kauwplasstraat. In de buurt ligt nog een vroegere waterplas, de Kwade Plas genaamd. Waarschijnlijk omdat dieren ziek werden toen ze van het water dronken. Even de baan oversteken, en best de beginnende Kanonniersstraat een tijdje te voet volgen. De straat gaat geleidelijk over in een landweg die nogal modderig kan zijn bij regenweer! Wanneer u op het hoogste punt van de weg komt hebt u een mooi vergezicht **(24)** op de omgeving. Waan u hier even op vakantie in het buitenland…

Verder kruist u terug de Betzerbaan en rijdt u de echte Kanonniersstraat aan **knooppunt 351** in. We zitten terug op het fietsroutenetwerk, passeren onderweg een bord dat reclame maakt voor B&B De Zilveren Helm. Het fietspad gaat hier over de overwelfde IJzerbeek, we rijden verder langs de rotonde –in Halen spreken ze van een ovonde- de Fonteinstraat in. Op het oefenterrein voor de autorijschool lag vroeger het station **(25)** van Halen. Het was hier dat de pastoor-dichter August Cuppens zijn collega Stijn Streuvels soms kwam afhalen toen die met de trein uit West-Vlaanderen op bezoek kwam.

In de Fonteinstraat rijden we weer langs de overwelfde IJzerbeek die verderop in de Velpe uitmondt. Vroeger lag deze beek hier open en konden de mensen water aftakken aan een soort fonteintje. Let in deze winkelstraat op de winkel van Keurslager Boucherieke, in de wijde omgeving gekend voor zijn Halense kippensla, zijn zomerslaatjes, zijn Heksenballen en zijn lekkere beenhesp. U kan er ook de Halense geitenkaas (Capra) aankopen. Verderop vindt u hier nog een bloemenzaak, kan u ook lekkere snacks eten in het Koffiepotje, kan u genieten van de mooie lingerie die verkocht wordt bij Beja, en kan u uw fiets laten herstellen, er een huren of zelfs er een kopen bij VDR Bikes. Hier was vroeger rookwaren Stas waar je de lekkere likeur Halens Helmpke kon kopen, die van de plaatselijke Jonagored-appel is gemaakt.

We naderen het einde van de tocht en rijden de Generaal de Wittestraat rechts in, even omhoog naar de plaatselijke Markt. U kan er een terrasje doen bij een van de gezellige etablissementen. Op de markt bevindt zich de kerktoren **(26)** uit ijzerzandsteen, een herdenkingsmonument dat werd ingehuldigd door Koning Albert (grootvader van onze huidige koning) en enkele oude gebouwen. U merkt dat er rechts van de kerk een nieuwbouw staat, dit is op de plaats waar vroeger zich het kerkhof en het begijnhof van Halen bevond. Aan de overkant ziet u een oud gebouw met een witte gevel dat na jaren leegstand terug opgebouwd werd. Hier was vroeger de Grote Mortier **(27),** de woning van burgemeester Firmin Jacobs I.

Er zou later nog een naamgenoot, Firmin Jacobs II, in Halen verschijnen die ook burgemeester zou worden, alhoewel ze dus geen familie van elkaar waren. Hun zonen raakten dan weer betrokken in een bitsige kiesstrijd die het stadje jarenlang in 2 kampen zou verdelen.

We rijden nog even verder tot over de Velpe. Hier links was vroeger een van de Halense brouwerijen gevestigd. Halen was ook tot in het begin van de 19e eeuw een omwald stadje, met muren dus, en toegangspoorten. Een van die toegangspoorten situeerde zich hier aan de Velpe. We steken de Velpe over, en vervolgen onze weg naar rechts, de Firmin Jacobslaan. Over welke Firmin het gaat, laten we in het midden. Feit is dat het mooie witte huis **(28)** even verderop, de woning van Firmin Jacobs II was. We rijden voorbij café Celsius –met tuinterras- en gaan we de toegangspoort op naar het sportdomein de Koekoek **(29).**

Hier kan je skaten, tennissen, vissen, er is een speeltuin en kinderopvang, en je kan er op het terras van een schuimend pintje genieten. Je vindt in de buurt ook een voetbalplein en een atletiekpiste. En je kan er even uitblazen op het terras van cafetaria De Koekoek.

Moe van deze mooie en leerrijke fietstocht? Onder de indruk van alles wat hier in de omgeving te ontdekken valt? U snakt nu waarschijnlijk terug naar uw gastenkamer. Ga via de Sportlaan naar links naar de ringweg, u komt terug op de oude spoorbedding (nu fietspad) en rijdt dit op naar rechts, richting rotonde. Hier is in 2014 een metalen soldaat-fietser geplaatst als aandenken aan het heldhaftig optreden van de Belgische Cyclisten in 1914. U zult waarschijnlijk nog wel deze omgeving van daarnet kennen. Rij naar links, voorbij het herdenkingsmonument **(30)** aan de hoek met de Kanonniersstraat, en ga even verderop rechts de Lanciersstraat in waar we deze tocht vertrokken zijn.

B&B De Zilveren Helm, 2021, Marc Van Stappen

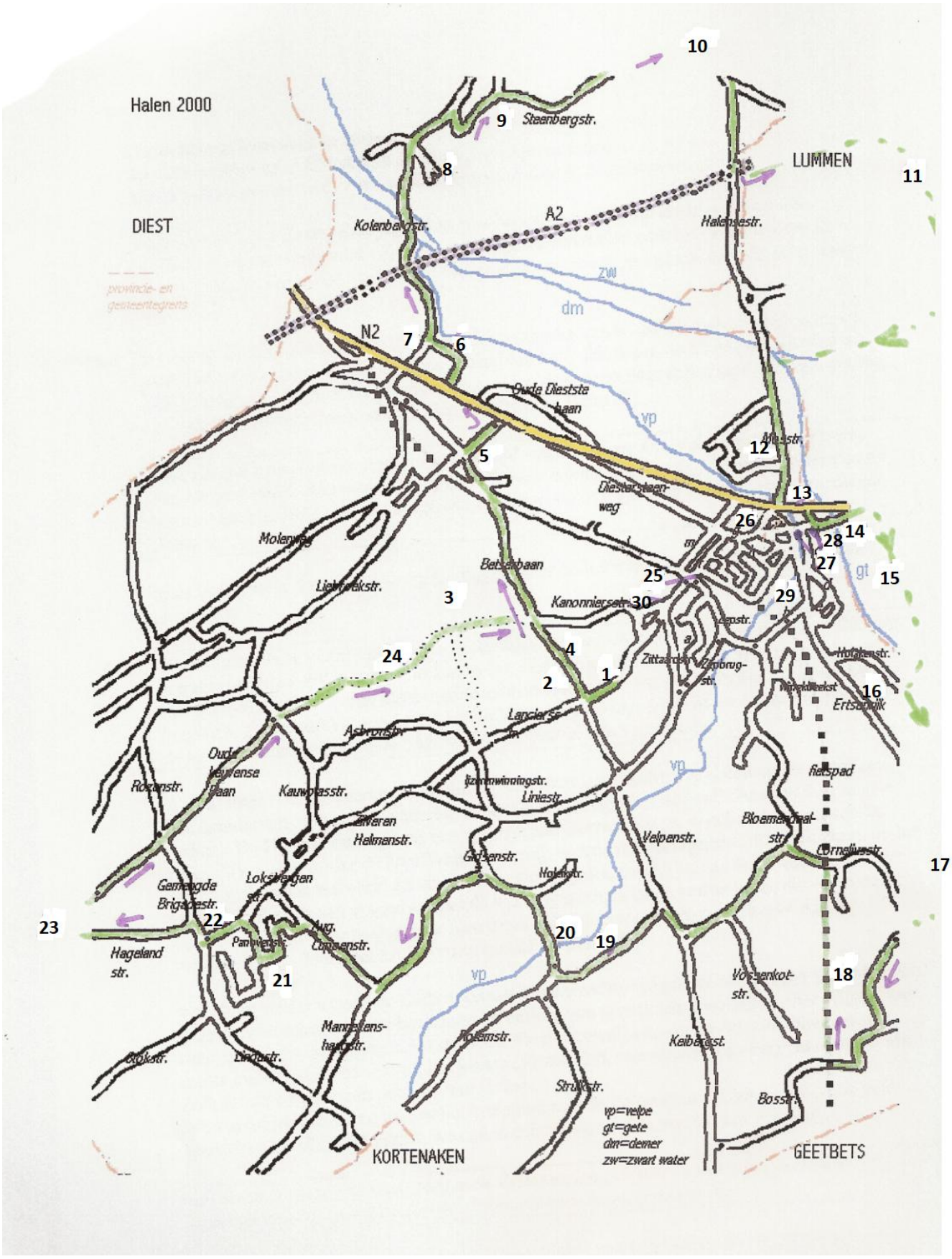
Halen 2000
DIEST
LUMMEN
KORTENAKEN
GEETBETS
A2
N2
zw
dm
vp
gt
Steenbergstr.
Kolenbergstr.
Halensestr.
Oude Dieststeenbaan
Dieststeenweg
Molenweg
Liebroekstr.
Betsenbaan
Kanonniersstr.
Zittaardstr.
Zimbrugstr.
Ertsenwijk
Lanciersstr.
Asbronstr.
Oude Leuvense Baan
Rozenstr.
Kauwplasstr.
Ijzerenwinningstr.
Liniestr.
Zilveren Helmenstr.
Gidsenstr.
Velpenstr.
Bloemendaalstr.
Cornelissstr.
Gemengde Brigadestr.
Lokstergenstr.
Hageland str.
Aug. Cuppenstr.
Mannekenshaagstr.
Rotemstr.
Keibergst.
Vossenkotstr.
Strulkstr.
Bosstr.
Lindestr.
Stokstr.
fietspad
vp=velpe
gt=gete
dm=demer
zw=zwart water